РОДОВО БУЏЕТСКА ИЗЈАВА

1. Податоци за избраната Програма

Име на програмата:
Програма 1 Администрација
Потпрограма 11 - Стручно оспособување и усовршување во земјата и странство

Сектор (организациона единица) надлежен за спроведување на програмата:

Вид на програмата

☐ **Хоризонтална**
☐ Вертикална

Како програмата е поврзана со Стратегијата за родова еднаквост 2022-2027:

Со цел имплементација на член 5 од Законот за еднакви можности на жените и мажите, Стратегијата за родова еднаквост 2022 – 2027, Стратешка цел Жени, мир и безбедност, Специфична цел 2.7: Унапредување на родовата еднаквост за постигнување и одржување позитивен мир (Жени, мир и безбедност) како и обврските кои се содржани во Методологијата за родово одговорно буџетирање, Министерството за одбрана го продолжува спроведувањето на родово одговорното буџетирање со избор на нова потпрограма 11 „Стручно оспособување и усовршување во земјата и странство". Со оваа потпрограма се обезбедува планирање на финансиски средства за образование, едукација и друг вид на стручно оспособување и усовршување (во понатамошниот текст: СОиУ) на вработените во Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија во земјата и во странство (административни службеници, воен и цивилен персонал на служба во Армијата). Со иницијативата за обезбедување на еднакви можности на мажите и жените до СОиУ и со изработката на родово буџетската изјава, Министерството за одбрана ја демонстрира својата посветеност за вклучување на родовата перспектива во политиките на одбраната во периодот 2022 – 2025 година.

Краток осврт на програмата:

Буџетската потпрограма 11 - Стручно оспособување и усовршување во земјата и странство опфаќа планирање и следење на трошоците поврзани со СОиУ на вработените во Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија во земјата и странство. Имено, оваа потпрограма е воведена во 2020 година по укинување на Владината потпрограма К2 – Стручно оспособување и усовршување.

Во 2020 година од оваа потпрограма се финансираат и обуките на Армијата во странство, но од 2021 година учеството во меѓународни вежби во странство преминуваат во друга потпрограма.

Носител на планирање на потпрограмата 11 е Секторот за човечки ресурси. Истата се спроведува согласно годишниот План за образование, обука, стручно оспособување и усовршување и специјализации на вработените во Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија.

Во потпрограма 11 - Стручно оспособување и усовршување во земјата и странство се планираат финансиски средства за:
- дневници, патни расходи, сместување и други споредни расходи за патувања во земјата и странство по следните основи: семинари, работилници и други видови обуки за СОиУ;
- договорни услуги (трошоците за школувања, -специјализации, последипломски студии; семинари и обуки, како и за исплата на трошоци за ангажирани надворешни соработници за реализација на обуките во земјата);
- други тековни расходи (трошоците за угостителски услуги за гости и делегации од земјата и странство како и за набавка на репрезентативен материјал).

2. Анализа на состојбата (објаснете кои се родово релевантните прашања во секторот/областа опфатен/а со програмата и кои фактори придонесуваат кон родова нееднаквост)

Анализата во продолжение ги прикажува можностите за СОиУ преку учество на:

- специјализирани обуки во Центарот за обука „Др. Џозеф Крузел“,
- специјализации во земјата, втор и трет циклус на школување;
- специјализаци, школувања и курсеви во странство (курсеви во НАТО школи, Центри на совршенство; Партнерски центри за обука и едукација, и курсеви согласно билатералните планови со странските земји).

Центарот за обука „Д-р Џозеф Крузел“ претставува центар во кој се изведуваат специјализирани обуки (курсеви, семинари, работилници) од повеќе области и теми, со цел подобрување на менаџерските способности и реализација на работните процеси, како и подобрување на вештините и способностите на различните категории персонал во Министерството и Армијата, и за вработените во другите органите на државната управа од безбедносниот сектор.

Во изминатите две години, 2020 и 2021 година на специјализираните обуки учествувале вкупно 493 учесници од кои 277 мажи и 216 жени, односно 44% жени и 56% мажи (табела 1.) Високиот процент во учеството на жените во специјализираните обуки ги потврдува напорите на Министерството да обезбеди балансирано учество во специјализираните обуки.

Табела 1. ***Родово разделени податоци за учесници на специјализирани обуки*** за ***2020 и 2021:***

Година	**Центар за обука „Д-р Џозеф Крузел“**				
	Мажи	**%**	**Жени**	**%**	**Вкупно**
2020	65	66%	33	34%	**98**
2021	212	54%	183	46%	**395**

Специјализации:

Во рамките на своите активности, Министерството обезбедува специјализации. Во 2020 и 2021 година обезбедени се специјализации од областа на медицината за 5 лица од кои 2 мажи (40%) и 3 жени (60%);

Стручно оспособување и усовршување во странство:

Специјализации, школувања и курсеви во странство (курсеви во НАТО школи, Центри на совршенство; Партнерски центри за обука и едукација, и курсеви согласно билатералните планови со странските земји). Податоците упатуваат дека во овој сегмент, процентот на мажи е значително поголем од процентот на жени кои ги искористиле овие можности за СОиУ . Вкупниот број на учесници кои посетиле обуки во странство во 2020 и 2021 година изнесува 279 учесници (табела 2). Од нив 63 учесници или 22% се жени, а останатите 216 учесници или 78% се мажи.

Табела 2. Родово разделени податоци за учесници на обуки и курсеви во странство за 2020 и 2021 година:

Година	**СОиУ во странство**				
	Мажи	**%**	**Жени**	**%**	**Вкупно**
2020	86	79%	23	21%	**109**
2021	130	76%	40	24%	**170**

Иако СОиУ во земјата и странство е подеднакво достапно како за мажите, така и за жените, преку обезбедување на еднакви можности се констатира дека мажите се застапени во повисок процент. [1]

3. Предложени интервенции (наведете ги интервенциите кои сметате дека ќе ги намалат родовите нееднаквости во секторот/областа)

Од спроведената анализа за периодот 2020/2021 година, евидентно е дека жените се застапени во СОиУ и се бележи зголемување за 12 % на жените кои учествувале на специјализираните обуки.
Воедно, и во СОиУ во странство, се бележи зголемување на процентот на жени упатени на СОиУ за 3%.
Тенденцијата е продолжување на ваквиот тренд, односно задржување на достигнатиот процент како и зголемување на истиот, а притоа почитувајќи го принципот на стручност и компетентност на персоналот (жени и мажи) кој ќе биде упатен на СОиУ во земјата и странство.
Можностите за развој во понатамошната кариера, но и понатамошното СОиУ е една од најстимулативните интервенции насочени кон намалување на родовата нееднаквост.
Родово сензитивирање на персонал кој е вклучен во комисиите за избор и упатување на СОиУ во земјата и странство.
Министерството за одбрана во наредниот период ќе се залага за зголемување на бројот на жените кои ќе се упатуваат на СОиУ во земјата и странство, како и со активности насочени кон охрабрување на жените за покажување на поголем интерес за СОиУ.

4. Очекувани резултати од програмата (опишете низ кои практични чекори ќе ги постигнете резултатите кои ќе обезбедат подобри можности и за жените и за мажите во имплементацијата на програмата и како постигнувањето на тие резултати ќе помогне во унапредување на еднаквоста).

Со преземањето на одредени активности во периодот на следење на потпрограмата 2022 – 2025 се очекува да се постигне:
- зголемување на можностите за стручно оспособување и усовршување на жените за нивно кариерно напредување и поставување на раководни и командни позиции;
- подигната родова свест, како и зајакнување на капацитетите на сите категории на персонал во Министерството и Армијата, преку спроведување на родови обуки, како и за членовите во комисиите за избор и упатување на СОиУ во земјата и странство.

---

[1] Воедно, би напомениле дека анализата се однесува за 2020/2021година – години кога се функционираше во услови на пандемијата КОВИД 19. Согласно тоа, и дел од обуките немаше можност да се реализираат, дел се реализираа онлајн, а дел согласно протоколите и мерките за заштита од КОВИД 19 се реализираа со помал број на учесници од планираното.

- зајакнување на капацитетите на родовите обучувачи, размена на искуства и научени лекции; Имено, Министерството и Армијата располагаат со базен од 25 НАТО сертифицирани родови обучувачи од кои 17 се жени и 8 се мажи, кои што поседуваат сертификат по основ на успешно положен завршен испит на обуката за родови обучувачи, според НАТО стандарди.
- со програмата воедно се очекувава да се постигне пораст на процентот на пријавени кандидатки за упатување на СОиУ во земјата и странство за 10 - 20%, како и
- пораст на процентот на упатени кандидатки за упатување на СОиУ во земјата и странство за 10 - 20%;

5. Аутпут индикатори

- зајакнати компетенции на персоналот од Министерството и Армијата кој е вклучен во СОиУ (број на обуки, родово разделени податоци за учесници на родовите обуки) ;
- пораст на пријавени кандидатки за упатување на СОиУ во земјата и странство за 10-20%;
- пораст на процентот на упатени кандидатки за упатување на СОиУ во земјата и странство за 10 - 20%;

6. Буџет на програмата/извор на средствата

Во Буџетот на Министерството за одбрана за потпрограмата 11 - Стручно оспособување и усовршување во земјата и странство, која ќе се следи преку родово одговорно буџетирање за 2022 година се одобрени средства во износ од 16.000.000 денари.
Во 2021 година беа одобрени 24.000.000 денари, а со ребалансот се намалени на 16.600.000 денари.
Во 2020 година беа одобрени 38.000.000 денари, а со ребалансот поради Ковид кризата средствата се намалија и истите изнесуваа 13.000.000 денари.

Бр. 16-5793/1
од 24.08.2022 година

Министерка за одбрана
с.р. Славјанка Петровска